

ВАРІАТИВНІСТЬ АФІКСАЛЬНИХ ФОРМ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ В ЕРГОТЕРАПІЇ ЯК НАСЛІДОК ПРОЦЕСУ АСИМІЛЯЦІЇ ПРЕФІКСОЇДІВ

Яна Гірка

Харківська державна академія фізичної культури
Харків, Україна

***Анотація:** У роботі розглядається процес асиміляції префіксоїдів, що зумовлює варіативність афіксальних форм у медичній термінології. Описуються фонетичні зміни, які відбуваються в термінах ерготерапії греко-латинського походження.*

***Ключові слова:** префіксоїд, афіксація, медична термінологія, асиміляція.*

Вступ. Вивчення та використання анатомічних та клінічних термінів є невід'ємною складовою навчального процесу ерготерапевтів та їх подальшого професійного спілкування. Оскільки медична термінологія рясніє складними словами, утвореними за допомогою префіксів та суфіксів, важливо вивчати афіксацію як один з найпоширеніших способів словотворення в цій галузі. Аналіз варіативності афіксальних форм дає змогу глибше зрозуміти результати фонетичних процесів. Існує ряд досліджень, присвячених функціонуванню префіксів та суфіксів в латинській медичній термінології. Як зазначають українські мовознавці В. В. Малахова та О. В. Самойленко, в україністиці на позначення таких словотвірних формантів уведено поняття «афіксоїди», які залежно від позиції в слові поділяються на «префіксоїди» та «суфіксоїди» [1].

Мета та завдання дослідження – дослідити вплив фонетичних процесів, зокрема асиміляції, на морфологічну варіативність термінів ерготерапії греко-латинського походження.

Матеріал і методи дослідження. Для дослідження цієї теми було використано матеріали з морфеміки та словотвору латинської мови; методами дослідження стали спостереження, генеративний та когнітивний аналіз медичних термінів, що утворилися афіксальним способом.

Результати дослідження та їх обговорення. Префіксоїд вносить своє значення в слово, може вказувати на локалізацію патології, наявність або ступінь вираженості певного відхилення від нормальної анатомічної будови або фізіологічного перебігу процесів в організмі людини. Тобто префіксоїди не змінюють значення терміну, а лише додають компонент, що вказує на місце, напрямок, час, відсутність, розлад тощо. Значна кількість медичних термінів утворена саме афіксальним способом за допомогою грецьких та латинських префіксоїдів.

У давніх класичних мовах префікси функціонували як морфеми, які мали власне значення, аналогічно до прислівників та прийменників, а їх семантика могла передбачати від одного до кількох значень. Формування медичної термінології традиційно ґрунтувалося на двомовній основі. Це призвело до того, що багато латинських та грецьких прийменників трансформувалися в префікси, додаючи нові відтінки значень новоутвореним словам. До таких прийменників

відносять *ab, ex, in, per, sub* та інші.

Наявність у клінічній термінології як латинських, так і грецьких основ передбачає використання префіксоїдів з обох мов. Зазвичай латинські префіксоїди приєднуються до латинських коренів, грецькі - до грецьких: *intracutaneus* (латинського походження) - внутрішньошкірний, *mesoderma* (грецького походження) - внутрішній шар шкіри.

Префіксоїди в сучасній медичній термінології підпорядковуються загальним фонетичним законам, що діють у межах слова, таким як асиміляція, елізія, редукція голосних та інші. Один з найпоширеніших фонетичних процесів, що впливають на префіксоїди, - це асиміляція, тобто уподібнення одного звуку іншому за певною ознакою, наприклад, глухістю/дзвінкістю, твердістю/м'якістю тощо. Термін "асиміляція" походить від латинського дієслова "*assimulare*" - зробити схожим, взяти за зразок, набути вигляду. Асиміляція може бути як повною, так і частковою. Повна асиміляція відбувається з кінцевою приголосною *-d* грецьких і латинських префіксоїдів, коли стоїть перед літерами *c, f, g, n, p, s, t*, а також з приголосною *-n* - перед літерами *l, r*. Наприклад: *accomodatio* (в ерготерапії - пристосувати око для кращого бачення предметів, що знаходяться на різній відстані), де префіксоїд *ad-*, який має значення наближення, приєднання, додавання, перебування поруч з чимось, асимілюється в *ac-* перед наступною літерою *c*.

Префіксоїди *con-, syn-, en-, in-* піддаються частковій асиміляції за способом творення приголосного, коли знаходяться перед губними приголосними *b, m, p*, тоді вони перетворюються на губний *-m*: *combustio* (спалювання, але в медичній термінології це слово використовується для позначення опіку – пошкодження м'яких тканин, спричиненого впливом температури, хвильовим впливом, іонізуючим опроміненням, хімічними речовинами). З наведених вище прикладів стає очевидним, що при аналізі терміну важливо виділити префіксоїд, відокремити його від основної частини слова, оскільки це дозволяє точніше визначити семантику терміну і не помилитися в правильності його застосування.

Висновки. Можемо зробити висновок, що розуміння такого фонетичного процесу, як асиміляція, допомагає розрізнити префіксоїди та досягти більш професійного рівня комунікації ерготерапевтів в практичній діяльності.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку полягають у вивченні інших фонетичних процесів (елізії, редукції тощо) та класифікації термінів ерготерапії за цією ознакою.

Список використаної літератури:

1. Малахова В. В., Самойленко О.В. Афіксоїдальні утворення у медичній термінології сучасної української мови. Матеріали ІХ Міжнародної наукової конференції «Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах». 2019. С. 112-114.

2. Новий англо-український медичний словник: близько 75 000 термінів . За ред. Ривкіна В.Л., Бенюмовича М.С.; відп. ред. Л.І. Шевченко, В.І. Шматко. Київ: Арій, 2009. 784 с.

3. Сайко М. А. Словотвірні симулякри в медичній термінології. Закарпатські філологічні студії. Вип. 10. Том 2. 2019. С. 59-64.